

บทที่ 4

วิเคราะห์การลดโทษของผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรม ที่ให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นประโยชน์

การนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในคดีอาชญากรรมของประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นตามพันธกรณีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวได้อนุมัติการกฎหมายภายในประเทศ โดยได้นำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขให้ศาลมีดุลพินิจในการลดโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ในความผิดนั้นก็ได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการนำตัวผู้กระทำความผิดรายใหญ่หรือผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดมาดำเนินคดีและลงโทษ ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นศึกษาสภาพปัญหาการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้คดีอาชญากรรม ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ได้แก่ ประเด็นแรก ปัญหาการตีความการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ประเด็นที่สอง ปัญหาการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และประเด็นที่สาม ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษตามมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

4.1 ปัญหาการตีความการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ในประเทศไทย ได้นำเอามาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในคดีอาชญากรรม ในปี พ.ศ. 2545 หลังจากที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 ซึ่งการต่อรองการคำรับสารภาพโดยเมื่อผู้กระทำความผิดเมื่อถูกจับกุมจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เมื่อมีการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วนั้น ก็ได้รับการพิจารณาลดโทษโดยศาล

ตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการทางศาลนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดอยู่เบื้องหลังรายใหญ่ หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าในบทบัญญัติดังกล่าว นั้นไม่ได้กำหนดให้ความหมายว่าการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ นั้นมีความหมายอย่างไร ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ นั้นจะต้องเป็นการให้ข้อมูลในเรื่องอะไร ข้อมูลที่ให้ต้องสำคัญขนาดไหน และข้อมูลที่ต้องเป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใด จึงจะถือได้ว่าผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย

แม้ในเวลาต่อมาศาลฎีกาจะได้มีคำพิพากษาที่วินิจฉัยและวางหลักเกณฑ์การให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เอาไว้ ดังนี้

1) การให้ข้อมูลชื่อ ภูมิลำเนา ที่อยู่ รูปพรรณสัณฐาน ยีนยันรูปถ่ายของผู้ว่าจ้างหรือผู้ร่วมกระทำความผิด จนสามารถออกหมายจับตามที่ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของกลาง จนสามารถนำไปยึดยาเสพติดของกลางได้เป็นจำนวนมาก กรณีพิจารณาจำนวนยาเสพติดกรณีจำเลยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน แล้วนั้น ศาลถือเอาข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว มาพิจารณาลดโทษนั้นศาลอาจให้ดุลพินิจพิจารณาให้ถือว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งนั้น เพียงการพิจารณาหลักสำคัญจำนวนยาเสพติดที่ขยายผลจับกุมมากขึ้นจากครั้งแรกเท่านั้น เพื่อเป็นเหตุในการลดโทษ เช่น กรณีที่จำเลยได้ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงรับว่ามีกระทำความผิดที่ตนเองนั้นมีไว้ในการครอบครองเพื่อเสพหรือจำหน่ายก็ตาม ซึ่งเมื่อขยายผลไปจับกุมเพิ่มเติมที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ที่จำเลยใช้เป็นที่พักนอน ซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือแม้กระทั่ง อสังหาริมทรัพย์ของตัวจำเลยเองภายในบริเวณที่อยู่อาศัยของจำเลย รวมถึงสถานที่อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทราบได้เอง อาทิ บ้านที่อยู่อาศัย ในวัสดุเครื่องใช้ อุปกรณ์ ภายในบริเวณหรือนอกบ้านที่อยู่อาศัยของจำเลย บริเวณ สถานที่ถือลิขสิทธิ์ของจำเลยเอง โดยเมื่อให้ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ขยายผลจับกุมยาเสพติดได้จำนวนมากยิ่งขึ้นก็เพียงพอในการพิจารณาเป็นเหตุในการพิจารณาลดโทษได้

3) การให้ข้อมูลแหล่งจำหน่าย เป็นเหตุให้มีการขยายผลจนกระทั่งสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของกลางที่ซุกซ่อนไว้ในที่พักหรือที่บ้านของผู้กระทำความผิด ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ได้วินิจฉัยและวางหลักเกณฑ์

การให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ชัดเจน กล่าวคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 928/2548 ได้วินิจฉัยว่า การให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของกลางที่ซุกซ่อนไว้ในที่พักหรือที่บ้านผู้กระทำความผิด นั้นถือเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ในขณะที่คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4870/2547 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2049/2551 ได้วินิจฉัยว่า การให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของกลางที่ซุกซ่อนไว้ในที่พักหรือที่บ้านของผู้กระทำความผิดที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถตรวจค้นได้อยู่แล้ว นั้นถือเป็นการให้ข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งตามมาตรา 100/2

สรุปได้ว่า ตามบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 100/2 ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้นไม่ได้กำหนดให้ความหมาย การให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ไว้เป็นการเฉพาะ แม้ภายหลังจะได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยวางหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวเอาไว้ แต่ก็ยังไม่ความไม่ชัดเจนในกรณีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของกลางที่ซุกซ่อนไว้ในที่พักหรือที่บ้านของผู้กระทำความผิด

4.2 ปัญหาการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ในประเทศไทยนั้น การต่อรองคำรับสารภาพนั้นเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดจำนนต่อหลักฐานจึงทำให้การต่อรองคำรับสารภาพเป็นเพียงการลดโทษต่อผู้กระทำความผิดเอง ดังเช่นตามมาตรา 78 ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยโครงสร้างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ข้อเท็จจริงใดๆ เกี่ยวกับการให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 ซึ่งการต่อคำรับสารภาพที่จะนำมาประกอบการพิจารณานั้น เริ่มตั้งแต่ชั้นจับกุมพนักงานสอบสวน และการนำเสนอผ่านพนักงานอัยการ พิจารณาในชั้นศาลเป็นความเชื่อมโยงกระบวนการยุติธรรมของไทย โดยแนวความคิดของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 เป็นการนำแนวคิดมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 26 คือมาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อพิจารณาลดโทษให้แก่ผู้ให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการต่อรองคำรับสารภาพตามมาตรา 100/2 ที่จะพิจารณาว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นจะต้องมีขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ การให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปราม

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้รับสิทธิ และได้รับการพิจารณาลดโทษอย่างเป็นธรรม อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อรัฐในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 เนื่องจากในบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 100/2 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้น ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเอาไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติไม่มีหลักเกณฑ์ในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อศาล ในทางกลับกัน โดยอาศัยไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อาจมีการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดได้

อย่างไรก็ดี เพื่อแก้ไขปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในปี พ.ศ. 2553 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยแนวทางการประสานงานคดียาเสพติด พ.ศ. 2553 ข้อ 23-26 ขึ้นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 100/2 ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ดังนี้

1) ในชั้นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องแจ้งประโยชน์ที่ผู้ต้องหาอาจได้รับจากการให้ความร่วมมือ โดยมีแนวทางให้ผู้ถูกจับกุมบันทึกรายละเอียดของตนเองและลงลายมือชื่อกรณีผู้ถูกจับไม่ได้บันทึกข้อมูลดังกล่าว ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบุคคลผู้จับบันทึกข้อมูลแล้วลงลายมือชื่อของผู้ถูกจับ ผู้บันทึกและพยาน และรวบรวมเป็นพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็นเพื่อพิสูจน์หรือยืนยันการให้ข้อมูลดังกล่าวลงในบันทึกเพื่อใช้ขยายผลจับกุม โดยต้องเป็นบันทึกที่เป็นการเฉพาะนอกจากบันทึกการจับกุมทั่วไป และชั้นของพนักงานสอบสวนเองนั้นต้องแจ้งประโยชน์ที่ผู้ต้องหาอาจได้รับจากการให้ความร่วมมือเช่นกัน โดยมีการให้บันทึกคำให้การเกี่ยวกับการให้ หรือเปิดเผยข้อมูลสำคัญ ของผู้ต้องหา รวมถึงบันทึกผลการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในสำนวนการสอบสวน โดยให้สอบสวนผู้ต้องหาในฐานะเป็นพยานในคดีที่สามารถขยายผลการจับกุมได้นั้น ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนก็จะรวมข้อเท็จจริงในขณะที่ผู้ต้องหาให้การตอนสอบคำให้การจำเลยเข้ากับข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการขยายผลจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่น ทำให้ข้อมูลอาจเกิดความไม่ชัดเจนเพราะมิได้แยกบันทึกเฉพาะคำให้การตามมาตรา 100/2 อีกทั้งในกรณี

ผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลไว้ในชั้นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้ทำการจับกุม พนักงานสอบสวน ควรทำการสอบสวนหรือสอบปากคำพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้จับกุมนั้น ไว้ ในสำนวนการสอบสวน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดในการพิสูจน์ความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในสำนวนการสอบสวนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาไว้ในสำนวนการสอบสวนและส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

2) ในชั้นพนักงานสอบสวน ให้บันทึกคำให้การเกี่ยวกับการให้ หรือเปิดเผยข้อมูลสำคัญของผู้ต้องหา รวมถึงบันทึกผลการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ขยายผลการปราบปรามการกระทำความผิด โดยให้สอบสวนผู้ต้องหาในฐานะเป็นพยานในคดีที่สามารถขยายผลการจับกุมได้ เมื่อมีการดำเนินการในชั้นพนักงานสอบสวนเสร็จสิ้น โดยมีการรวบรวมพยานหลักฐานคำให้การข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นเหตุในการลดโทษของผู้ต้องหาตามมาตรา 100/2 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 แล้ว

3) ในชั้นพนักงานอัยการ พิจารณาแล้วถ้าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอให้พนักงานอัยการมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนหรือรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันนำไปสู่การขยายผลปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวน แต่หากกรณีที่พนักงานอัยการพิจารณาแล้วถ้าเห็นว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนดและมีเหตุผลอันสมควรให้ พนักงานอัยการบรรยายฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องขอให้ศาลพิจารณาลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่อัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

4) ในชั้นศาล ภายหลังจากที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยต่อศาล ศาลพิจารณาคำฟ้องรับฟ้องในคดีดังกล่าวและเนื่องด้วยเมื่อมีมูลเหตุที่เชื่อได้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดตามฟ้อง ศาลก็จะประทับฟ้อง กรณีมีประเด็นในการพิจารณากำหนดโทษโดยใช้ดุลพินิจตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 คือ เมื่อข้อเท็จจริงอันเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดในคดียาเสพติด เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดโทษของจำเลยแล้วให้เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือขยายผลหรือพนักงานสอบสวน แจ้งให้พนักงานอัยการทราบเพื่อพนักงานอัยการพิจารณาแจ้งข้อเท็จจริงให้ศาลทราบต่อไป

หากพิจารณาระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยแนวทางการประสานงานคดียาเสพติด พ.ศ. 2553 ในข้อ 23-26 นั้นจะพบว่า แนวทางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ดังกล่าว นั้นเป็นเพียงแนวทางในการประสานงานการดำเนินคดียาเสพติดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดียาเสพติด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานงานและการปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น จึงยังไม่มีความไม่ชัดเจนครอบคลุม ในเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด

สรุปได้ว่า ตามบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 100/2 ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้น ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ในขณะที่แนวทางในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยแนวทางการประสานงานคดียาเสพติด พ.ศ. 2553 ข้อ 23-26 ก็ยังไม่มีชัดเจน ไม่ได้กำหนดระยะเวลาก่อนหลัง และไม่ได้ครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมในทุกกรณี

4.3 ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษตามมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ในประเทศไทยหากพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายไทย พบว่า มีบทบัญญัติกฎหมายที่ให้ดุลพินิจศาลในการกำหนดโทษหรือลงโทษที่เกี่ยวข้องในคดียาเสพติด คือ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75, มาตรา 76 และมาตรา 78 และตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75, มาตรา 76 และมาตรา 78 กฎหมายจะกำหนดเงื่อนไขและเกณฑ์ควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลในการลดโทษเอาไว้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ลดอัตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่งหรือหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้แล้วแต่กรณี หรือลดโทษลงกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ในขณะที่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 นับตั้งแต่เริ่มประกาศใช้ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 ศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับมาตรา 100/2 โดยวางแนวบรรทัดฐานหลากหลายหมายแนวต่างกันอันสังเกตอย่างใดคือ การใช้ดุลพินิจ

ในการพิจารณา กรณีข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการลดโทษ ทำให้อาจเกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย และไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ โดยสามารถแยกได้ดังนี้

ประการแรก การใช้ดุลพินิจของศาล กรณีข้อมูลการกระทำความผิดของตนเองหรือต้องรวมถึงข้อมูลของบุคคลอื่นเพื่อการลดโทษ ปัญหาว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของตัวเอง หรือต้องเป็นการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของบุคคลอื่นจึงจะได้รับการลดโทษ ตามมาตรา 100/2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ศาลฎีกาในคดีนี้ให้คำตอบไปในแนวทางแรก ซึ่งศาลฎีกาเองบางแนววางหลักไว้ว่าจำเลยเพียงแต่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของตนเองก็ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว หรือบางแนวศาลฎีกาวางหลักว่าต้องเป็นการให้ข้อมูลที่นอกเหนือไปจากการกระทำความผิดของตนเองหรืออีกนัยหนึ่งก็คือต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้อื่น

ประการที่สอง การใช้ดุลพินิจของศาลพิจารณาลดโทษต่างกัน ปัญหาว่ากรณีข้อเท็จจริงภายหลังการจับกุมจำเลย จำเลยได้ให้ข้อมูลต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่ายังมียาเสพติดซุกซ่อนอยู่ที่บ้านของจำเลยภายในตู้เสื้อผ้า และโดยพฤติการณ์จำเลยสมัครใจยินยอมที่จะพาเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจยึดยาเสพติด โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีจำนวนยาเสพติดค่อนข้างมากหากแพร่ระบาดออกไปย่อมเป็นอันตรายต่อสังคมก็ตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกรณีถือว่าไม่เป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษโดยผู้กระทำความผิดเอง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขอมคาคหาหมายได้ว่าอาจจะอยู่ในตู้เสื้อผ้า หรือ อีกกรณีหนึ่ง คือ การให้ข้อมูลว่าตนเองยังมียาเสพติดอีก ซึ่งอยู่ที่บ้านภายในบ้านของจำเลย และยังพาเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยสมัครใจ ยินยอมในการตรวจยึดยาเสพติดเพิ่มเติม รวมทั้งทำให้ตัดโอกาสแพร่ระบาดของยาเสพติดต่อไปเช่นเดียวกัน แต่กลับปรากฏว่าการพิจารณาโดยการใช้ดุลพินิจของศาลในกรณีถือว่าเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการลดโทษเกิดผลต่างกัน ในการใช้ดุลพินิจพิจารณาลดโทษ ซึ่งก็มีลักษณะข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงเช่นเดียวกัน โดยศาลได้พิจารณาว่า การที่จำเลยก็ได้แจ้งภายหลังจากการจับกุมว่าตนเองมียาเสพติดอีกจำนวนหนึ่งที่บ้าน แม้ว่าข้อเท็จจริงจะได้ความว่ายาเสพติดจำนวนนั้นจะอยู่ภายในห้องหุ่ของจำเลยก็มีสาเหตุที่ทำให้เจ้าพนักงานตามวิสัยปกติไม่สามารถคาคหาหมายได้เองที่จะตรวจค้นพบ แต่กลับถือว่าได้รับการพิจารณาเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพิจารณาลดโทษได้

ประการที่สาม การใช้ดุลพินิจของศาลลดโทษ กรณีพิจารณาจำนวนยาเสพติด การที่จำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานสอบสวน แล้วนั้น ศาลอาจให้ดุลพินิจพิจารณาให้ถือว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งนั้น เพียงการพิจารณาหลักสำคัญจำนวนยาเสพติดที่

ขยายผลจับกุมมากขึ้นจากครั้งแรกเท่านั้น เพื่อเป็นเหตุในการลดโทษ เช่น กรณีที่จำเลยได้ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงรับว่ามีการยาเสพติดที่ตนเองนั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพหรือจำหน่ายก็ตาม ซึ่งเมื่อขยายผลไปจับกุมเพิ่มเติมที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ที่จำเลยใช้เป็นที่พักซ่อน ซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือแม้กระทั่ง สงหาริมทรัพย์ของตัวจำเลยเองภายในบริเวณที่อยู่อาศัยของจำเลย รวมถึงสถานที่อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทราบได้เอง อาทิ บ้านที่อยู่อาศัย ในวัสดุเครื่องใช้ อุปกรณ์ ภายในบริเวณหรือนอกบ้านที่อยู่อาศัยของจำเลย บริเวณ สถานที่ลับเฉพาะของจำเลยเอง โดยเมื่อให้ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ขยายผลจับกุมยาเสพติดได้จำนวนมากยิ่งขึ้นก็เพียงพอในการพิจารณาเป็นเหตุในการพิจารณาลดโทษได้

จากการศึกษาการใช้ดุลพินิจคำพิพากษาของศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 100/2 โดยสรุปแล้ว คำพิพากษาของศาลฎีกาล้วนแต่ ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลในการลดโทษที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังเช่นในกรณี มาตรา 75, มาตรา 76 และมาตรา 78 ตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น หากพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการต่อรองคำรับสารภาพในคดียาเสพติดในต่างประเทศประเทศ จะพบว่า ในการกำหนดโทษในกรณีการต่อรองคำรับสารภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลจะต้องกำหนดโทษให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแนวทางการกำหนดโทษของสหรัฐอเมริกา (Federal Sentencing Guidelines) ในขณะที่ การกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศ อังกฤษ ศาลจะต้องกำหนดโทษให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแนวทางการกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (Drug Offences Definitive Guideline)

สรุปได้ว่า การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษตามมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เมื่อไม่มีการกำหนดเงื่อนไขและเกณฑ์ควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลในการลดโทษเอาไว้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การกำหนดโทษนั้นเกิดความแตกต่างกัน เกิดความไม่เป็นธรรม